

Meer Nieuws?
Raadpleeg dan onze -up-to-date-
gehouden website:
www.heiligenbeeldenmuseum.nl

Nieuwsbrief

Voorwoord Voorzitter

Als u dit leest hebben wij de start van het coronavirus inmiddels 2 jaar achter ons. In hoeverre wij als museum definitief van de gevolgen zijn verlost zal in de toekomst blijken, maar aan vertrouwen ontbreekt het ons niet. Dankzij alert bestuurlijk optreden, de gelukkig ondervonden steun en de hulp van onze vrijwilligers en donateurs zijn we die periode nog redelijk ongeschonden doorgekomen en dat is beter dan veel andere musea. Door de financiële steun van het KickStart Cultuurfonds en de gemeente Bronckhorst belandden we het afgelopen jaar niet in de rode cijfers. De hoop op een beter resultaat met groeiende bezoekersaantallen werd helaas niet bewaarheid door een nieuwe lockdown aan het eind van 2021.

De prachtige kerstgroepententoonstelling van Joop Arends en Riet Rutting moest voor de 2e keer in successie al na enkele dagen worden stilgelegd en een hernieuwde opening in januari zat er niet in. De officiële opening van de nieuwe tentoonstelling over (verdwenen) Kloosterleven in de Achterhoek en de fototentoonstelling van Hans Hampsink over de Goede Week in Andalusië vindt plaats op zondag 10 april, de tentoonstelling is echter al vanaf vrijdag 1 april te bezoeken. De kooruitvoering van de Kruisweg van Franz Liszt op Palmzondag (10 april) kan niet doorgaan, afgesproken is deze te verplaatsen naar Palmzondag 2023.

Spannend zijn ook de ontwikkelingen rond de voorgenomen bouw van onze nieuwe depotruimte. Alle voorbereidingen zijn in technische zin klaar maar

de financiering baart ons nog wel de nodige zorgen. Naast de eigen investeringen, die een behoorlijke druk leggen op ons eigen vermogen, is er nogal wat geld nodig van subsidiegevers en sponsors, maar de benodigde gelden komen nog maar traag binnen. Veel fondsen houden de boot af. Door de overheidsbezuinigingen op cultuur in het afgelopen decennium zijn zij overspoeld met aanvragen en krimpen hun budgetten versneld, wat voor ons museum helaas leidt tot teleurstellende afwijzingen. De verwerving van nieuwe aanwinsten zet extra druk op onze volle opslagruimten. Wij geven de moed niet op, maar snelle financiële toezeggingen zijn wel cruciaal om dit jaar nog met de bouw te beginnen. Voor onze vrijwilligers, die voor zover mogelijk zelf ook hun handen uit de mouwen steken, zijn positieve reacties van groot belang om straks tot een goed resultaat te komen. Ook u als lezer kunt hieraan bijdragen om de toekomstbestendigheid van ons mooie museum te waarborgen!

Op de korte termijn: focus op het kloosterleven in de Achterhoek. Wist u dat er op bijna 60 plaatsen in de Achterhoek activiteit was van klooster-zusters, paters, broeders en fraters om zelfs heel klein-

Inhoud

Voorwoord voorzitter	1
Kloosterleven en ordes in de Achterhoek	2
Pater Marchelmus Reinders	2
Rotary Club Vorden/Zutphen	3
Het klooster/de Gelderlander	3
Vrijwilligersuitje	4
Fototentoonstelling	
Mysterieuze Kruisgang	4
Colofon	4
Museumwetenswaardigheden	4
Donateur SOGK	4

schalig invulling te geven aan zieken- en bejaardenzorg, jeugdzorg, maatschappelijk werk, onderwijs op kleuterscholen, lagere scholen, technische scholen en middelbaar onderwijs? Wat zou er van ons en onze ouders terecht zijn gekomen als hun inspanningen er niet waren geweest!

Wij hebben ontzettend veel te danken aan hun liefdevolle inspanningen die veelal de bestaande geloofsgrenzen overschreden en er voor gezorgd hebben dat de Achterhoek geen achtergebleven gebied is gebleven. Komt u dus beslist kijken naar wat deze boeiende tentoonstelling in u zal losmaken.

Uw voorzitter,

Ton Rutting

Kloosterleven en ordes in de Achterhoek

Op het gebied van onderwijs, ouderenzorg en pastoraat nemen de congregaties en kloosterordes vanaf het midden van de negentiende eeuw tot in de tweede helft van de twintigste eeuw een belangrijke plaats in in de Achterhoek. Het Heiligenbeeldenmuseum vraagt in haar thematentoonstelling van dit jaar hiervoor aandacht, op velerlei gebied is het van invloed geweest op de ontwikkeling van de Achterhoek.

Verschillen en overeenkomsten

Tussen kloosterordes en congregaties zijn kerkrechtelijke overeenkomsten en verschillen. Het zijn beide instituten van Godgewijd leven. Het belangrijkste verschil is de gelofte. Wie lid wordt van een congregatie legt een eenvoudige gelofte af. Dit houdt minder afzondering in en het behoud van bezittingen, ook al heeft de ingetredene daar geen vrije beschikking over. Leden van ordes leggen een plechtige gelofte af van armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid. Overeenkomstig met de ordes zijn er ook priester-, broeder- en zustercongregaties. Congregaties hebben ook eigen kledij. Deze is vaak iets minder sober. Na het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) wordt alledaagse kleding toegestaan.

Ordes en congregatie

In de Achterhoek zetten de ordes en congregaties zich over het hele gebied in. Het gaat om de volgende kloostergemeenschappen:

- Dochters van Liefde in Baak
- Zusters van Liefde Tilburg in Zutphen
- Dominicanessen van Voorschoten in Wehl.
- Arme Zusters van het Goddelijke Kind in Etten en Ulft
- Franciscanessen van Bennebroek in Aalten.
- Franciscanessen van Denekamp in Lochem, Bredevoort en Zieuwent.
- Franciscanessen van Aerdenhout in Joppe.
- Zusters van St. Jozef in Doetinchem, Gaanderen, Terborg, Bredevoort.
- Zusters van Julie Postel in Gendringen, Groenlo, Beltrum, Steenderen, Keijenborg, Nieuw Wehl, Eibergen, Neede.

- Paters Maristen in Groenlo en Lievelede.
- Minderbroeders Franciscanen Kranenburg en Lichtenvoorde
- Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart in Giesbeek.
- Zusters Franciscanessen van Heijthuijsen Winterswijk, Silvolde, 's Heerenberg, Zeddam.
- Broeders van O.L.V. van 7 smarten in Harreveld.
- Clarissen in Hengelo
- Franciscanessen van de H. Elisabeth in Doesburg
- Ursulinen in Lichtenvoorde
- Kleine Zusters van Liefde Tilburg in Zutphen
- Liefdezusters van H. Carolus Borromeus in Lichtenvoorde en Zieuwent
- Dochters van Maria en Jozef in Doesburg
- Benedictijnen in Doetinchem (Slangenburg)
- Lazaristen in Eefde (Spijk)
- Salesianen van Don Bosco in 's Heerenberg
- Priesters van het H. Hart in Warnsveld
- Broeders van Maastricht in Wehl
- Fraters van O.L. Vrouw van het H. Hart in Borculo.

Gebouwen

Qua architectuur komen de kloosters overeen. Ze zijn eenvoudig van opzet. Er is bijna overal sprake van een hoofdgebouw met aan weerszijden twee vleugels die haaks daarop staan. Daarin kan gewoond en gewerkt worden. De kapel is meestal inpandig. Enkele architecten die veel van deze kloostercomplexen gebouwd hebben zijn:

F. Cuypers, P. Stornebrink, C. Franssen en Magry.

Beëindiging van de taken

Al het werk van de religieuzen wordt overgenomen door professionele organisaties op de verschillende gebieden van zorg en onderwijs. De gebouwen blijven in veel gevallen bestaan en krijgen andere functies.

Markante Achterhoekse kloosterling Pater Marchelmus Reinders Ofm

Pater M. Reinders behoorde zo ongeveer tot de laatste groep bewoners van het uit 1901 daterende Minderbroederklooster op de Kranenburg. Hij is geboren op 15 januari 1895 in Harreveld, gemeente Lichtenvoorde, op de boerderij De Stroet. Deze boerderij was nog een zgn. Los Hoes en is in zijn geheel overgebracht naar het Openluchtmuseum in Arnhem. Pater Reinders had de bijnaam "den Stroten poater" en was een markante persoonlijkheid. Hij was een groot Achterhoekkenner en schreef historische artikelen over de geschiedenis van de streek. Hij was onder historici en schrijvers een bekende figuur.

Pater Marchelmus Reinders Ofm., zijn wereldse naam was Johannes Hermanus en Ofm staat voor Ordo Fratrum Minorem oftewel lid van de orde van Franciscanen (Mindwerbroeders), deed op 7 september 1915 zijn intrede bij het noviciaat der Franciscanen te Alvena bij Wijchen. Op 8 september 1916 legde hij de eenvoudige geloften af en op 9 september 1919 te Bleijerheide de plechtige geloften. Op 26 maart 1922 werd hij door de toenmalige bisschop Laurentius te Weert tot priester gewijd waarna hij zich pater Marchelmus mocht noemen. Hij hield zich veel bezig met de Achterhoekse streekgeschiedenis. Hij maakte studie van dialecten, streeknamen en het ontstaan van de familienamen. Van zijn

hand verscheen onder meer het boek over het ontstaan van Wichmond "Withmundi Wichmond 794-1968" uitgegeven door de Walburgers. De pater vertrok na de pastoraalcursus in Maastricht in mei 1923 naar Rome. Tot 1928 werkte hij op het secretariaat van de Orde der Franciscanen in Rome. Van 1928 tot 1930 was hij student in Leuven en daarna tot 1935 student aan de RK Universiteit van Nijmegen. Als leraar Duits en Plantkunde gaf hij les aan de missiecolleges in Megen en Sittard. Hij was diverse malen assistent in diverse parochies, zo ook in de parochie Kranenburg en wel vlak voor W.O.II en ook gedurende de oorlog. Van 1944-1949 was hij pastoor in Vragender. Van 1 november 1949 tot 1952 was hij zielzorger in Wenen. In 1957 kwam hij weer terug naar het Franciscaner klooster op de Kranenburg en is daar toen definitief gebleven: "Hier zee'j elken dag wat ni-je". Van hieruit trok hij dagelijks per fiets, bus of auto naar de omliggende plaatsen om in de zielzorg werkzaam te zijn. Dat hij ook de bewoners van Kranenburg een belangrijke bijdrage over het ontstaan

van de streek leverde, bleek in 1971 toen hij een studie schreef over de Kerken van Kranenburg, verschenen in het archief van de Oudheidkundige Vereniging De Graafschap. Hierin beschrijft hij hoe eeuwen geleden de Kranenburg is ontstaan, evenals de historie van het katholicisme vanaf 1725. Hij schreef ook geregeld in streekbladen en was lid van de Old Achterhoekse Schrieverskring. Deze kring kwam elke laatste zaterdag van de maand bijeen op Erve Kots. Later kwam de kring, via 't Zwaantje in Lichtenvoorde, terecht in het City Centrum in Groenlo. Geurtsen uit Hengelo (G.) fungeerde als chauffeur. Deze nam uit Vorden Max Holt (Frans Lebbink) mee en laadde en passant in de Kranenburg ook pater Reinders in. En als Geurtsen een keer niet kon dan bracht de kokkin van het klooster de pater wel naar de Kring. Zijn gouden priesterfeest werd op 7 april 1972 gevierd in de kapel van het klooster. En op 15 januari 1975 was het weer feest toen de pater 80 jaar werd. Hij was een groot liefhebber van bloemen en planten en maakte nog tot op hoge leeftijd zijn wandelingen door de kloostertuin.

Hij verzorgde ook artikelen in de Moespot en het Archief van de Graafschap. Hij publiceerde verhalen in het dialect die in september 1979 door de Dialect Kring Achterhoek en Liemers gebundeld werden in "Het Dagboek van Noach". In kleine kring is dit boekje in zaal Schoenaker door uitgever Van Keulen aan pater Reinders aangeboden. Hierna ging zijn gezondheid achteruit. Hij lag regelmatig in het ziekenhuis in Zutphen. Het ergste vond hij dat hij dan niet naar Groenlo kon gaan. Op een keer kreeg hij de dokter toch zo ver dat Geurtsen hem op

mocht komen halen.

De pij over zijn pyjama, een paar grote pantoffels aan en daar ging het op naar Groenlo, dacht hij. Maar de Kring was hem tegemoet gekomen en zat voltallig op hem te wachten bij Schoenaker.

's Avonds bracht de kok van het klooster hem weer terug naar Zutphen. Op 15 januari 1980 heeft de Kring hem nog bezocht op zijn 85e

verjaardag. Hij overleed toch nog onverwacht op 11 februari 1980 en op 14 februari vonden op het kerkhof te Kranenburg de plechtige uitvaart en begrafenis plaats. Hij was 64 jaar Minderbroeder en 57 jaar priester. In de Gelderlander van zaterdag 1 november 1997 stond een artikel getiteld "Laatste Franciscanen verlaten Kranenburg". Boven het artikel stond de foto van een fresco dat jaren tevoren door een Franciscan was gemaakt. Het tafereel liet de H. Franciscus zien die op de grond zit met een kan water en een stuk brood. En wie zit er als tweede van links aan de gevulde dis? Pater Marchelmus Reinders! Hij zei vaak: "Maak 't neet te gek".

"Ook gegevens uit Jaarboek Achterhoek en Liemers 1999"

Rotary Club Vorden/Zutphen geeft eerste aanzet

Uitbreiding van de opslagruimte Heiligenbeeldenmuseum

Het Heiligenbeeldenmuseum kampt al jaren met de beperkte beschikbaarheid van opslagruimte. De beschikbare ruimten zijn momenteel geheel gevuld. Met een gericht aannamebeleid probeert men de toestroom van nieuwe objecten te beperken tot de kerncollectie - bestaande uit heiligenbeelden en kerstgroepen.

Ook wil men komen tot een toekomstgerichte opslag welke voldoet aan de nu geldende regels van duurzaamheid, klimato-logische omstandigheden, arbeidsbesparende inrichting etc.

Tekening:
Een impressie van
de nieuwbouw.

Ontwerp voor aanbouw

Er is inmiddels uitgebreid onderzoek gedaan naar mogelijke en vooral haalbare oplossingen. Een ontwerp voor een aanbouw aan de voormalige verbindingsgang tussen het kerkgebouw en de voormalige

pastorie, van de hand van Leeftang Architectuur te Vorden is inmiddels goedgekeurd door de Monumenten- en Welstandscommissie van de gemeente Bronckhorst en de besturen van de Stichting Oude Gelderse Kerken en de Stichting Vrienden van de Kerk op de Kranenburg. Gestreefd wordt naar realisatie in het jaar 2022.

Monique Smeijers biedt Ton Rutting, voorzitter van het Heiligenbeeldenmuseum, op de plek van de nieuwbouw de cheque aan. Fred Harbers, voorzitter Rotaryclub Vorden-Zutphen kijkt tevreden toe.

Eerste aanzet financiële bijdrage

Het moge duidelijk zijn dat voor de realisatie de nodige financiële middelen momenteel nog ontbreken. Het bestuur werkt er hard aan om hiervoor een oplossing te vinden. De Rotary Club Vorden-Zutphen steunt het plan van harte en bod afgelopen zaterdag een mooie cheque van € 1500,00 aan.

Het Klooster

De Gelderlander 2-4-1901.

Aanbestedingen. Te Vorden heeft voor rekening van de St. Franciscus-stichting te Maastricht de aanbesteding plaats gehad van het bouwen van een klooster bij de Kranenburg tussen Vorden en Ruurlo. Het gebouw, door den heer N.J.A. van Groenendaal te Hilversum, in geen bepaalde stijl ontworpen, is bestemd voor 35 á 40 paters. Het bestaat uit een klooster met verbindingsgang naar de parochiekerk en een gebouw bestemd voor washuis en bierbrouwerij. Er waren 39 biljetten binnen gekomen. De laagste inschrijver was de heer J. van Weerden te Alforst (N. Br.) voor f 43.118,-, hoogste inschrijver de heer Rouwenhorst te Warnsveld voor f 67.150,-. Het werk moet op 15 November a.s. worden opgeleverd.

De Gelderlander 12-6-1952.

Franciscanen in goud. Op feestelijke wijze hebben de Paters Franciscanen het feit herdacht dat zij zich 50 jaar geleden op de Kranenburg

vestigden. In de volle parochiekerk celebreerde de Hoogeerwaarde Pater Provinciaal der Ned. kerkprovincie, Dr. Apollinaris van Leeuwen, als inzet van het feest een plechtige Hoogmis, waaronder Pater Juvenalis Post een gloedvolle predicatie van dankbaarheid hield. De spreker herdacht hierbij al degenen die het werk der religieuzen mogelijk gemaakt hebben, zodat op deze wijze een band gegroeid is tussen klooster en streek. Tijdens de receptie na de H. Mis, waarbij ook de gemeente Vorden vertegenwoordigd was, bood de heer H.F. Helmink, namens de parochianen, de paters een enveloppe met inhoud aan, bestemd voor de Stichting van een H. Hartmonument in het plantsoen van het klooster. Des avonds trad een aantal boerendansers op met oude volksdansen.

Vrijwilligersuitje

Zaterdag 6 november konden we weer genieten van het jaarlijkse uitje. De reis ging dit jaar per bus naar Telgte in de buurt van Munster. Het museum Religio werd bezocht, we hadden het voorrecht, dat we de die middag te openen kerstgroepententoonstelling als eersten mochten bewonderen. Het was indrukwekkend, hoe veelal op kunstzinnige wijze een kerstgroep werd opgesteld. Na een lekkere warme lunch werd in de loop van de middag weer koers gezet naar Vorden, waar de dag bij wijngoed Kranenburg werd afgesloten. Op deze wijze wil het bestuur de vrijwilligers graag bedanken voor hun inzet voor het Heiligenbeeldenmuseum.

Buurtbus

Vanaf maandag 8 maart rijdt de buurtbus, lijn 193, onder corona-voorwaarden vanaf station Vorden naar de Kranenburg en Medler.

De bus rijdt alleen op werkdagen in een een-uurs dienst van 7.30 uur tot 18.30 uur en geeft aansluiting op de treinen in Vorden.

Dienstregeling in het museum en VVV Vorden verkrijgbaar.

Colofon

Heiligenbeeldenmuseum

Ruurloseweg 101, 7251 LD Kranenburg-Vorden
Telefoon 0575-55 64 88 (tijdens openingsuren)
website www.heiligenbeeldenmuseum.nl
IBAN NL 97 RABO 0327478748

Secretariaat:

Schoneveldsdijk 2, 7251 LE Vorden
Tel 0575- 55 67 57
PR-commissie/redactie
Bart Overbeek en Jan Willem de Gruyter

Redactieadres:

Bart Overbeek,
Ganzensteeg 2, 7251 LC Vorden
Tel. 06-23 917 592
Email: pr@heiligenbeeldenmuseum.nl

Openingstijden 2022:

Thematentoonstelling: Kloosterleven- en ordes in de Achterhoek van vrijdag 1 april tot en met zondag 30 oktober

Kerst op de Kranenburg: van dinsdag 6 december 2022 t/m zondag 8 januari 2023.

Druk: Printcopyservice, www.pcsd.nl

Fototentoonstelling "Mysterieuze Kruisgang"

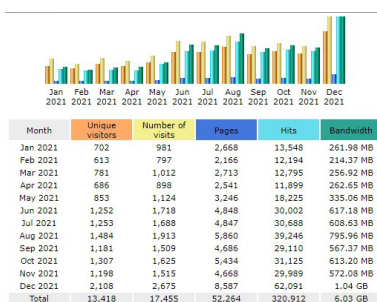
De vorig jaar uitgestelde tentoonstelling vindt dit jaar vanaf 1 april plaats. In de tentoonstelling wordt een beeld geschetst van de "Semana Santa" in Andalusië. Fotograaf Hans Hampsink heeft tijdens de Goede Week

in verschillende steden en dorpen het religieuze hoogtepunt van het jaar vastgelegd. Tijdens de officiële opening van de thematentoonstelling op zondag 10 april a.s. om 11.00 uur zal hij hierover een lezing houden.

Museumwetenswaardigheden

De coronacrisis is ook voor ons als museum zeer voelbaar. Al de cijfers hebben er onder te lijden, maar we willen er toch enkele publiceren. Het aantal volgers op facebook was op 31 december 863. Het aantal bezoekers bedroeg 13.418 met de pieken in augustus en december. Het aantal bezoekers bleef steken op ongeveer 3300, waarvan plm. 700 met de kerst, deze was echter maar een paar weken open. Dit was al weer voor de 2de maal, dat we vroegtijdig moesten sluiten.

Het aantal donateurs per 31 december bedroeg 273, een mooi aantal wat vrij constant blijft. In deze tijden een welkome bijdrage.

Kerst op de Kranenburg is dit jaar van dinsdag 6 december 2022 t/m zondag 8 januari 2023.

Open Monumentendag tweede weekend in september

Op 10 en 11 september 2022 zullen landelijk veel monumenten hun deuren openen voor een geïnteresseerd publiek. Het thema voor dit jaar is Duurzaamheid, het motto Duurzaamst duurt het langst. Ook het Heiligenbeeldenmuseum neemt dit jaar weer deel. Op zaterdag 10 september is er dan de verkoopdag van beelden en religieuze voorwerpen.

Bijzondere Bijenmarkt Bronckhorst

Zaterdag 30 april is er rond de Remigiuskerk te Hengelo Gld. de bijenmarkt Bronckhorst. De H. Ambrosius is de patroonheilige van de imkers. Het Heiligenbeeldenmuseum is dan ook een van de deelnemers aan deze markt, die van 10.00 tot 16.00 uur plaats vindt. Er is aandacht voor o.a. de duurzame tuin, bijenhôtels, vlinders, bio zeep etc.

Word donateur SOGK

De SOGK is een particuliere organisatie die voor het uitvoeren van haar werk grotendeels afhankelijk is van haar donateurs. Voor een bedrag van € 25 per jaar bent u al donateur, maar een hoger bedrag is uiteraard welkom! U ontvangt dan gratis het **kwartaalblad Venster**. Een prachtig geïllustreerd tijdschrift met interessante (wetenschappelijke) artikelen en wetenswaardigheden over erfgoed, monumentennieuws en informatie over restauranties. Daarnaast kunt u natuurlijk deelnemen aan onze excursies. Voor meer informatie: www.oudegeldersekerken.nl